

**REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AUTORITETI I MBIKËQYRJES FINANCIARE
BORDI**

VENDIM

Nr. 215, datë 28.12.2017

PËR

**DISA NDRYSHIME NË RREGULLOREN NR. 97, DATË 25.06.2014 “PËR
INFORMACIONIN KRYESOR QË DUHET T’I VIHET NË DISPOZICION
INVESTITORIT TË SKEMAVE TË INVESTIMEVE KOLEKTIVE”**

Në bazë dhe për zbatim të nenit 14, pika 2 të Ligjit nr. 9572, datë 03.07.2006 “Për Autoritetin e Mbikëqyrjes Financiare”, i ndryshuar dhe të Ligjit nr. 10198, datë 10.12.2009 “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive”, me propozim të Drejtorisë së Mbikëqyrjes së Tregut të Fondeve të Pensioneve dhe të Fondeve të Investimeve, Bordi i Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare,

V E N D O S I:

1. Miratimin e disa ndryshimeve në Rregulloren nr. 97, datë 25.06.2014 “Për informacionin kryesor që duhet t’i vihët në dispozicion investitorit të skemave të investimeve kolektive”, sipas tekstit bashkëlidhur këtij vendimi.
2. Ngarkohet Drejtoria e Mbikëqyrjes së Tregut të Fondeve të Pensioneve dhe të Fondeve të Investimeve, për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KRYETAR

Pajtim MELANI

DREJTOR I PËRGJITHSHËM EKZEKUTIV

Ervin KOÇI

Në rregulloren nr. 97, datë 25.06.2014 “Për informacionin kryesor që duhet t’i vihet në dispozicion investitorit të skemave të investimeve kolektive”, kryhen shtesat si më poshtë:

Në rregulloren e lartpërmendur, përkatësisht pika 1.a e nenit 11 të kësaj rregullore, ndryshon si me poshtë:

- “1. Seksioni i dokumentit me informacionin kryesor për investitorin, i titulluar “Profili i riskut dhe përfitimit”, duhet të përmbajë: a. Një tregues sintetik mbi riskun të paraqitur në mënyrë grafike *sipas përcaktimeve të ankesit II të kësaj rregulloreje*”.

- Aneksi I dhe II me ndryshimet e propozuara, bashkëlidhur.

Informacioni Kryesor për Investitorin

Ky dokument ju paraqet informacionin kryesor për investitorin në lidhje me këtë SIK. Ai nuk është material marketingu. Ky informacion kërkohet nga rregullorja nr. __, date __, 2014 "...", për t'ju ndihmuar të kuptoni natyrën dhe risqet e SIK. Përpara se të merrni vendim për të investuar, ju këshillojmë ta lexoni me vëmendje këtë informacion.

Kuotat/aksionet e SIK nuk janë të siguruara nga skema e sigurimit të depozitave, investimi në SIK nuk është një investim i garantuar, SIK nuk bazohet në përkrahjen e ndonjë subjekti jashtë tij për garantimin e likuiditetit apo stabilitetin e vlerës neto të aseteve, dhe rreziku i humbjes së principalit duhet të përballohet nga investitori

Objektivat dhe Politika e Investimit

Përshkrim i shkurtër i objektivave dhe politikave të SIK (në përputhje me pjesët përkatëse të prospektit)

Karakteristika thelbësore të produktit, mbi të cilat duhet të ketë dijeni një investitor i mundshëm:

- kategoritë kryesore të instrumentave financiarë që janë objekt i investimit;
- deklaratën që investitori mund të shesë kuota/aksione të SIK sipas kërkesës së tij/saj, dhe sa shpesh mund ta bëjë këtë;
- nëse SIK ka një objektiv të caktuar në lidhje me sektorët e industrisë, terrenin gjeografik apo sektorë të tjerë të tregut ose klasa specifike të aseteve;
- nëse SIK lejon zgjedhje të lira në lidhje me investime të veçanta të lejueshme, dhe nëse SIK ka një objektiv dhe cili është ky;
- nëse të ardhurat nga SIK shpërndahen apo ri-investohen.

Informacion tjetër, që vlerësohet se është i përshtatshëm, si më poshtë:

- llojet e letrave me vlerë të borxhit, mbi të cilat një SIK investon;
- informacion në lidhje me ndonjë pagesë të paracaktuar dhe faktorët që parashikohet të ndikojnë në performancën e SIK;
- nëse zgjedhja e aseteve udhëhiqet nga rritja, tregohet vlera e dividendëve ose dividendët më të lartë;
- sa mund të ndikojnë në performancën e fondit përdorimi i teknikave, të tilla si: mbrojtja, arbitrimi apo shkalla e huamarrjes;
- nëse kostot e transaksioneve të portofolit kanë një ndikim material mbi performancën;
- afati minimal i rekomanduar për investimin në SIK.

Profili i riskut dhe përfitimit

Treguesi i riskut sintetik dhe përfitimi

Risk i ulët

Risk i lartë

Përfitimet tipike më të ulëta

Përfitimet tipike më të larta

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

Një shpjegim me fjalë të treguesit sintetik të riskut dhe kufizimeve kryesore të tij:

- të dhënat historike, të tilla si ato që përdoren për llogariten e treguesit sintetik, mund të mos jenë tregues të besueshëm për profilin e ardhshëm të riskut të SIK; kategoria e treguar e riskut nuk garantohet se do të mbahet e pandryshuar dhe se kategorizimi i SIK mund të ndryshojë me kohën;
- kategoria më e ulët nuk do të thotë se investimi është pa risk;
- pse SIK është pjesë e një kategorie të caktuar;
- detaje për natyrën, kohën dhe shtrirjen e çdo garancie apo mbrojtjeje e ofruar nga SIK për kapitalin.

Një shpjegim me fjalë të risqeve materialisht të lidhur me SIK dhe që nuk paraqiten mjaftueshëm nga treguesi sintetik:

- risku i kreditit, në rastin kur investimi është në një nivel të konsiderueshëm në titujt e borxhit;
- risku i likuiditetit, në rastin kur investimi është në një nivel të konsiderueshëm në instrumenta financiare, të cilat prej natyrës, në rrethana të caktuara, mund të kenë një nivel të ulët likuiditeti;
- risku i palës tjetër, kur SIK garantohet nëpërmjet garancisë së një pale të tretë, ose kur ka ekspozim material si rezultat i kontratave me një palë tjetër;
- risku operacional që rezulton nga ruajtja e aseteve;
- ndikimi i teknikave financiare, siç mund të jenë kontratat derivative.

Kostot dhe Pagesat

Pagesat përdoren për të paguar kostot e administrimit të SIK, duke përfshirë kostot e marketingut dhe shpërndarjes së kuotave/aksioneve të SIK. Pagesat që kryhen çojnë në ulje të rritjes potenciale të investimit.

Pagesat e hyrjes dhe daljes nga SIK	
Pagesa e hyrjes	%
Pagesa e daljes	%
Këto pagesa shprehen në përqindjen maksimale të tyre duke nënkuptuar shumën maksimale që duhet të paguhet nga investitori për llogari të SIK [përpara investimit], [përpara se të ardhurat nga investimet tuaja të jenë shpërndarë].	
Pagesat vjetore	
Detyrime në vazhdim	%
Pagesa të tjera, të grumbulluara sipas kushteve specifike të SIK	
Tarifa e performancës	%

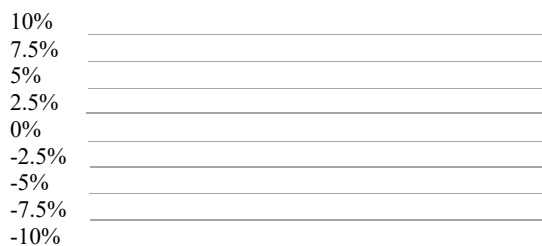
Pagesat e hyrjes dhe të daljes janë shifra maksimale, pasi në disa raste investitori mund të paguajë më pak, për këtë fakt investitori mund të informohet nga këshilltari i tij i investimit.

Pagesat vjetore apo në vazhdim, bazohen në shpenzimet e fundit të vitit dhe kjo shifër mund të ndryshojë nga viti në vit. Pagesa vjetore përfshin:

- Tarifën e performancës;
- Kostot e transaksioneve të portofolit, duke përfshirë rastin e pagesave për hyrje dhe dalje të paguara nga SIK, kur blihen dhe shiten kuota/aksione të SIK të tjera.

Për më shumë informacion, duhet të bëhet referenca në ato pjesë të prospektit të SIK ku ofrohet informacioni më i detajuar rreth pagesave.

Performanca e kaluar

2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014

Grafiku duhet të shoqërohet nga deklarata, ku të shfaqen dukshëm:

- Paralajmërimi për vlerën e kufizuar që ai ka si udhërrëfyes për performancën e ardhshme;
- Paraqitja shkurtimisht e pagesave, cilat janë përfshirë apo përjashtuar në përlogaritjen e performancës së kaluar;
- Paraqitja e vitit, kur SIK filloi të emetojë kuota/aksione;
- Paraqitja e monedhës në të cilën është përlogaritur performanca e kaluar.

Informacioni praktik

- Emrin e depozitarit;
- Ku dhe si do të sigurohet informacioni i mëtejshëm rreth SIK (prospekt, raportet dhe llogaritë);
- Ku dhe si do të sigurohet informacioni praktik (p.sh. çmimet me të fundit të kuotave/aksioneve);
- Një deklaratë që legjisllacioni tatimor mund të ketë një ndikim në tatimin personal të investitorit - shtetas i huaj;
- Një deklaratë me këtë përmbajtje “Shoqëria administruuese mund të konsiderohet përgjegjëse e vetme për çdo keqkuptim, pasaktësi ose parregullsi që gjendet në këtë dokument, në ndryshim nga pjesët përkatëse të prospektit të SIK.”;
- Informacion rreth klasave të tjera të aksioneve, nëse është e aplikueshme (SIK mund të bazohet në një klasë përfaqësuese).

Ky fond është i autorizuar në [emri i shtetit anëtar] dhe rregullohet nga [identiteti i autoritetit kompetent]. [Emri i shoqërisë administruuese] është i autorizuar në [emri i shtetit anëtar] dhe rregullohet nga [identiteti i autoritetit kompetent].

Ky informacion kyç për investitorin është i saktë si në [datën e publikimit].

Aneks II

Metodologjia për përlogaritjen e treguesit të riskut sintetik dhe përfitimit

Metodologjia që duhet të përdoret nga shoqëritë administruese të SIK për qëllime të llogaritjes së treguesit të riskut sintetik të referuar në shkronjën a të pikës 1 të nenit 11 dhe në Aneksin I të kësaj Rregulloreje është si më poshtë:

Metodologjia e përgjithshme

1. Treguesi i riskut sintetik dhe përfitimit duhet të bazohet në luhatshmërinë (volatility) e fondit.
2. Luhatshmëria vlerësohet duke përdorur kthimet (returns) javore të kaluara të fondit ose, nëse nuk është e mundur, nëpërmjet përdorimit të kthimeve mujore të fondit.
3. Kthimet që do të përdoren për përlogaritjen e luhatshmërisë duhet të mblidhen nga një periudhë kampion që mbulon 5 vitet e fundit të jetëgjatësisë së fondit dhe në rastin e fondeve me shpërndarje të të ardhurave do të matet duke marrë parasysh fitimet përkatëse ose pagesën e dividendëve.
4. Luhatshmëria e fondit duhet të llogaritet dhe rillogaritet në baza vjetore, duke përdorur metodën standarde sa më poshtë:

Luhatshmëria =

$$\sigma_f = \sqrt{\frac{m}{T-1} \sum_{t=1}^T (r_{f,t} - \bar{r}_f)^2}$$

ku kthimet e fondit ($r_{f,t}$) janë matur për periudhat T jo të mbivendosura të kohëzgjatjes së 1 / m vite. Kjo do të thotë $m = 52$ dhe $T = 260$ për kthimet javore, dhe $m = 12$ dhe $T = 60$ për kthimet mujore; \bar{r}_f është mesatarja aritmetike e kthimeve të fondit gjatë periudhave T:

$$\bar{r}_f = \frac{1}{T} \sum_{t=1}^T r_{f,t}$$

5. Treguesi i riskut sintetik dhe përfitimit do të korrespondojë me një numër të plotë i cili përdoret për të renditur fondin në një nivel risku nga 1 në 7, sipas nivelit të rritjes të luhatshmërisë.
6. Ilustrimi i SRRI-së në KID do të marrë formën e përcaktuar në seksionin “**Profili i riskut dhe përfitimit**” të aneksit I të kësaj rregulloreje.

7. Shoqëritë e administrimit duhet të llogarisin treguesin e riskut sintetik dhe pëfitimin e SIK në përputhje të plotë me proceset dhe procedurat e miratuara për qëllime të administrimit të riskut dhe të sigurojnë monitorimin e zbatimit korrekt dhe të vazhdueshëm të këtij procesi.

8. Llogaritja e treguesit të riskut sintetik dhe përfitimit të SIK, si dhe çdo rishikim i mëvonshëm i tij, duhet të dokumentohet në mënyrë të përshtatshme. Shoqëritë e administrimit duhet të mbajnë evidenca për këto llogaritje për një periudhë jo më pak se pesë vjet.

Përkufizimi i intervaleve të luhatshmërisë

1. Llogaritja e treguesit të riskut sintetik dhe përfitimit të SIK do të bëhet duke zbatuar intervalet me bazë vjetore të luhatshmërisë.

2. Tabela e mëposhtme siguron intervalet e luhatshmërisë që pasqyrojnë nivelin në rritje të riskut të mbartur nga fondi dhe për rrjedhojë, pozicionin e saj në përshkallëzimin e riskut.

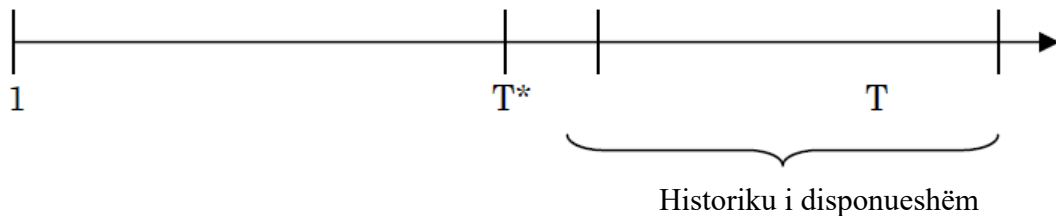
Klasat e riskut	Intervalet e luhatshmërisë	
	të barabartë ose më të lartë se	më pak se
1	0%	0.5
2	0.5	2%
3	2%	5%
4	5%	10
5	10	15%
6	15%	-15%. -40%. 25%.
7	-15%. -40%. 25%.	

Intervalet e luhatshmërisë të propozuar në tabelën e mësipërme janë rezultat i një zgjidhjeje kompromisi të dizenuar për të arritur një ekuilibër mes kërkesës për të marrë një shkallë të përshtatshme stabiliteti në procesin e klasifikimit të riskut dhe për të ndjekur një përhapje të përshtatshme të SIK në klasa të ndryshme të riskut.

Fondet e tregut me histori të pamjaftueshme të performancës

1. Llogaritja e luhatshmërisë mund të kërkojë disa rregullime për SIK që nuk kanë ekzistuar mjaftueshëm në kohë aq sa për të gjeneruar seritë e duhura kohore të kthimeve. Ky është rasti i fondeve të reja ose fondeve të cilat kanë rishikuar kohët e fundit politikën e tyre të investimit. Në këto rrethana, kthimet e fondit janë të disponueshme që nga data e fillimit (T*) të fondit ose nga validimi i politikës së re të investimit, deri te data më e fundit (T) dhe, për

rrjedhë, janë të vlefshme për një periudhë e cila mund të rezultojë e shkurtër për të përcaktuar riskun sintetik me metodologjinë e përgjithshme.

2. Mungesa e një historiku të disponueshëm të kthimeve të kaluara duhet të mos përbëjë problem për “fondet e tregut” që janë ato fonde të cilat manaxhohen sipas politikave të investimit dhe/ose strategjive të cilat synojnë reflektimin e profilit të riskut dhe përfitimit të disa segmenteve të paracaktuara të tregut të kapitaleve. Objektivi i këtyre fondeve në termat e alokimit të aseteve duhet përgjithësisht të lejojë identifikimin e modeleve të portofoleve të përshtatshëm, miksimin e aseteve të synuara ose parametrat referuese të këtyre fondeve.

3. Për fondet e tregut ku nuk është e disponueshme një histori të plotë të kthimeve, siç kërkohet, metodologjia për përlllogaritjen e treguesit të riskut sintetik dhe përfitimit duhet të përshtatet sipas hapave në vijim:

- a) Merrni historinë përkatëse të disponueshme të kthimeve të fondit;
- b) Identifikoni modelin e portofolit përfaqësues të fondit, miksimin e aseteve të synuara ose pikën e referimit;
- c) Llogaritni kthimet e modelit të portofolit përfaqësues, miksimin e aseteve të synuara ose parametrat referuese (*benchmark*) të fondit që nga fillimi i periudhës së kampionit, siç kërkohet, deri në datën e disponueshmërisë së kthimeve aktuale të fondit;
- d) Bashkoni të dyja seritë e kthimeve në një seri gjatë periudhës së kampionit së plotë;
- e) Vlerësoni luhatshmërinë historike vjetore sipas formulës së përgjithshme.